

La 10a Escola de Primavera en Història de la Ciència i la Popularització s'ha anomenat «Handling the body, taking control: technologies of the gendered body» ('Governant el cos, prenent el control: tecnologies del cos sexual'). Des del 2001 i cada dos anys se celebra aquesta trobada entre investigadors i investigadores de tots els nivells. Organitzada per la Societat Catalana d'Història de la Ciència i la Tècnica amb l'Institut Menorquí d'Estudis, l'Escola de Primavera va estar meravellosament coordinada per les conegudes investigadores Montserrat Cabré, de la Universitat de Cantàbria, i Teresa Ortiz-Gómez, de la Universitat de Granada.

La primera jornada, el 23 de maig, va començar amb Barbara Orland (Universitat de Basel), que va donar una xarrada titulada «From humours to hydraulics. The gendered body in anatomy, experimental physiology and medical practice (1630-1770)». Remuntant-se al segle XVI, ens va contar quines van ser les conseqüències del descobriment de la fluïdesa de la sang en un circuit tancat pel que fa a la història de les teories sobre la diferència sexual. Va parlar de com se sostenia que al cos humà primerament es formava la llet i, des d'ella, la sang, ja que les dones —normalment— mentre són lactants no menstruen.

Després de prendre un aperitiu al mateix edifici de l'Institut Menorquí d'Estudis, on vam poder presentar-nos i socialitzar totes les assistents, va començar el primer *workshop* ('taller') de les jornades. Sofia Zuccoli va continuar parlant del mateix segle que Barbara Orland, i ens va exposar la paradoxa del cos de la dona, que estava entre la perfecció i la imperfecció en els segles XVI i XVII. Després, Varvara Redmond ens va parlar de com el *niddah* —ritual de purificació del cos de la dona després de la menstruació— afecta les dones jueves que segueixen una pràctica ortodoxa en el context actual.

Camille Bajoux ens va fer una ruta molt interessant per la història de la paraula *andrologia*. Aquesta paraula va començar com un sinònim de *antropologia*, però ara mateix s'utilitza exclusivament per a descriure la salut reproductiva de l'home... Per què? Des de Philadelphia va arribar Jessica Dandona per a parlar de com el cos de l'home s'ha utilitzat com a estàndard als estudis, mentre que el cos de la dona només s'utilitza per a parlar de fertilitat, embaràs i part. Finalment, Eliza Toledo ens va presentar la seua investigació doctoral, durant la qual va trobar una documentació molt interessant sobre dones que van sofrir lobotomies a mitjans del segle XX a Brasil. Després de totes les exposicions, Barbara Orland, les ponents i tota l'audiència van sumar-se a un xicotet debat sobre el llenguatge i les traduccions, els problemes mentals que han d'acreditar les dones jueves per a prendre pastilles anticonceptives i la indignació que suposa saber que es practicaven lobotomies a dones que no tenien cap malaltia.

Després d'una pausa per a fer un cafè i digerir tot allò que havíem après, va començar la *posters' session*. Paloma Moral va presentar la seua investigació referent a l'estudi d'una persona hermafrodita en el segle XVI. Cynthia L. Thang va parlar sobre com afecten els canvis en les tècniques quirúrgiques, sobretot de cicatrius i estètica. William deJong-Lambert va exposar idees molt interessants sobre capitalisme i eugenèsia centrades en un genetista dels anys trenta, i Amaia Fernández de Gorostiza ens va introduir a la superació de les dones de la seua exclusió del coneixement formal d'anatomia en belles arts i medicina, i va assenyalar la seua importància en la construcció de la identitat individual i col·lectiva.

Ana M. Mateo i Hilda Argüello ens van presentar alguns problemes actuals de les comares relacionats amb la medicalització del part i Alena Aharelysheva portà un pòster que parlava de les dones a les quals han llevat un o els dos pits, que troben la seua pròpia bellesa i la comparteixen. En una línia pareguda, Laura Franco va parlar de cirurgia plàstica reconstructiva sobre dones que han sigut cremades amb àcid. Finalment, Nechama Haddad també va parlar de cirurgies, però d'aquelles que es fan sobre les vulves de dones que no tenen cap problema de salut, sinó que no segueixen els cànons estètics imposats per la societat heteropatriarcal. Les ponents van rebre un calorós aplaudiment pel seu bon treball.

La jornada del 24 de maig va començar amb la xarrada de Delphine Gardey, de la Universitat de Gènova: «Science as usual? A gendered reading of Masters and Johnson's Laboratory and Clinic of Orgasm». Delphine ens va parlar dels estudis de Masters i Johnson i es va recolzar en la sèrie de televisió que porta el mateix nom. Ens va parlar de Virginia Johnson com a tècnica invisible, ajudant de l'investigador principal, que va participar de manera activa en les investigacions i va aconseguir ser coautora de les publicacions. Masters i Johnson, entre la decència i la transgressió, van presentar el sexe allunyat de la reproducció i van posar l'orgasme en el punt de mira.

Després d'un cafè per a carregar piles, va començar el segon *workshop* de l'Escola, que va estar centrat en l'activitat sexual (o no) de les dones. Alejandra Palafox Menegazzi va exposar els resultats de les seues investigacions en els procediments judicials aplicats a les violacions des de les darreries del segle XIX fins a començaments del segle XX en el context xilè. Sara Serrano Martínez ens va traslladar a l'Espanya de la dictadura per a parlar del gènere dels experts en judicis sobre avortament i infanticidi. També de dictadures ens va parlar Anna Dobrowolska, en concret de Polònia en el període 1955-1969 i de la patologització de la prostitució. Nora Lehner va fer un discurs sobre sexualitat, desig i aspectes biopolítics. Marie Wallin va parlar de la impotència femenina en el segle XIX a Espanya —que va ser molt important perquè podia anul·lar un matrimoni— i la seua relació amb el vaginisme. Finalment, Silvia Armenteros Fuentes va parlar sobre la medicalització del sexe a Espanya actualment, la disfunció sexual en dones i l'asexualitat.

La sessió de vesprada va estar més orientada a la tecnologia. M. José Santesmas va obrir amb la seua xarrada «The reproductive body and the public fetus: pregnancy, visual cultures and the origins of medical genetics, 1960s-1970s». Ens va fer un viatge molt interessant per l'obtenció d'imatges dels cromosomes. Ens va contar la rellevància que va tindre passar de fer dibuixos —i parar atenció als detalls— a fer fotografies per a les investigacions científiques. A més, ens va parlar de la importància que va tindre fer dibuixos de fetus com si foren bebès, d'oblidar-se del cos de la dona que va contenir aquell fetus i centrar-se només en ell.

El tercer *workshop* va començar després de berenar amb la intervenció d'Esmeralda Covarrubias, que ens va parlar del pelvímètre, un instrument utilitzat per ginecòlegs mexicans que va suposar l'establiment de diferències racials entre dones. Anne-Charlotte Millepied ens va parlar de tècniques de diagnòstic d'endometriosis i dels estudis que van més enllà de la ginecologia i poden ajudar a detectar-la. Claire Grino va fer una comparació entre la facilitat per a congelar espermatozoides i les dificultats que troben els científics per a congelar òvuls. Dresda Méndez de la Brena va exposar un treball molt cridaner sobre malalties cròniques i sobre «viure a destemps» que va captivar l'audiència. El tancament el va fer Natalia Fernández Jimeno amb la seua exposició sobre tècniques de reproducció assistida i les visions optimistes i pessimistes dins del feminisme. Santesmas va destacar les impecables crítiques fetes al fet mèdicament establert.

L'última jornada de l'Escola va fer-se el 25 de maig al matí. Agata Ignaciuk, de la Universitat de Granada, ens va delectar amb una xarrada titulada «Abortion 'cultures': politics, activism and experiences in the Cold war era». Va parlar sobre els Estats Units d'Amèrica i sobre Polònia, però també sobre Espanya, sobre aquells viatges que havien de fer les dones que volien tindre un avortament fins al 1985, que es va legalitzar. També va parlar sobre l'anomenada *cultura del avortament* i la seua base en idees que fa seixanta anys que són actives.

L'últim *workshop* començà amb l'exposició d'Alejandra Roux, que ens va parlar sobre com la píndola anticonceptiva va resultar una alliberació per a les dones, però s'ha convertit en un problema perquè, en lloc de preguntar si les dones volen ser mares, pregunten quan volen ser-ho. A continuació, Emily Kaliel i Karissa Patton van parlar de la regió d'Alberta, al Canadà, on les dones es van unir i es van convertir en expertes de la seua pròpia salut reproductiva per a lluitar contra les mesures del govern, que volia potenciar la natalitat sense tindre-les en compte.

Amb la seua potent veu, Hanne Blank va parlar sobre l'extracció menstrual, sobre com potser ser un mètode d'avortament i dels límits bioètics que acompanyen aquesta investigació. Katheryna Ruban va exposar una sèrie de debats que es van produir a principis del segle xx al voltant de l'avortament, com una doctora que deia que «cap dona no hauria de convertir-se en una màquina de reproducció». Ens vam adonar que aqueixos debats que semblaven llunyans són molt pareguts als que encara existeixen a hores d'ara. L'última intervenció va ser de la sueca Morag Ramsey, que ha començat el seu doctorat en investigació de tecnologies d'avortament emprades en Suècia.

La 10a Escola de Primavera es va tancar amb una reflexió sobre la solidesa i la riquesa de la historiografia feminista i també el públic participant va cridar l'atenció sobre la necessitat d'incorporar homes a aquestes investigacions —i, en general, a tots els espais on el gènere n'és l'eix principal. No podem posar una altra responsabilitat més a l'esquena de les dones. L'experiència d'aprendre, d'enriquir-se i de compartir idees i coneixements ha estat present en tots aquests dies. La història, la ciència i la tècnica s'uneixen per a lluitar contra la ignorància, l'opressió i l'oblit.